

НАСТАВНИКЪ

ЗА

УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ

ИЗЛИЗА ВСЪКА НЕДѢЛЯ

Годишна цѣна дванайсетъ лева
или 60 гр., шестмѣсечна шестъ
лева или 30 гр., отдѣленъ брой
30 стрѣнки, безъ приложението

№ 8.

Подписката се приѣма въ реда-
кціята при типографіята
на Р. П. Блъскова
въ Варна.

Варна, 27-й Януарій 1881 год.

СЪДЪРЖАНИЕ: Отчетъ на Варнен. Реално училище за първата му учебна
1879-80 год. (край) --- Кратки педагогически свѣдѣнія за народни учители
(урокъ V) --- Предложението за преобразование училищата въобще. --- Положението
на Народни Учители. --- Вечерно училище въ Варна. --- Разни. --- Отъ редак-
ціята.

О Т Ч Е Т Ъ

на Варненското Реално Училище за първата му учебна год. 1879/80

д) *Чертеніе, рисованіе и краснорисаніе*, и тритѣ
тѣзи предмети вмѣсто 14 урока по программата им
мало е 15, отъ които само по първитѣ два биле
12 урока. Преди сѣтко ще забѣлѣжа, че тѣзи два
свѣтоуниверситетни предмета на реалнитѣ училища не са
отговорили съ надѣждия успѣхъ съотвѣтственно на
предоставенитѣ за тѣхъ часове. Защото ученицитѣ не
могатъ да дадатъ опредѣленіе на проситѣ геометри-
чески фигури, за която цѣль нарочно са изучава пред-
варително чертеніето въ нискитѣ классове; но препода-
вателя смѣсвалъ тѣзи два предмета въ единъ, което
са вижда както отъ годишнитѣ му журнали, тъй и
отъ пенитната въѣмостъ, че ученицитѣ немаѣтъ осо-
бени отмѣтки по *чертеніето*. Отъ проспекта му по
тѣзи предмети са вижда, че той оказва на превъсходни

ръководства, като напр. на *Вилхелма Херса* Лейсака и *Хенриха Венеганзелъ*, безъ да са е ползувалъ по възможности отъ тѣхъ.

Относително предмета красноречіе еднакво е показалъ успѣхъ неудовлетворителенъ, тъй като писмото не са е ввело методически, а са е ограничавало само съ думи и предложенія, писани въ класъ или дома на тетрадки, начертани съ двѣ линии.

Така сж са преподавали горѣозначенитѣ предмети отъ учителитѣ: Дечевъ и Станчевъ. И намъ е много чудно какъ Г-пъ Писнекторъ е оставилъ да съществуватъ такъвъ безпорядкъ въ продълженіе на цѣлата учебна година, ако тѣ не сж мислили, че ще са дава отчетъ за това. Да миномъ сега и къмъ предметитѣ на учителя — писнектора:

1) *Бълг. Исторія въ I класъ съ 2 урока въ неделата*. Този предметъ е преподаванъ по плана на Русскія историкъ *Бобрикова* съ допълненіе отъ Пречека и отъ собственния трудъ на преподавателя. Отъ проспекта негови са вижда, че въ общи черти са е прескаралъ този предметъ до паданіето на второто Бълг. царство подъ Турцитѣ, като са е останавливалъ преимущественно на по-важнитѣ епохи отъ отечественната Исторія.

2) *Всеобща Исторія* (Древній міръ безъ Римската) въ II класъ съ два урока въ седмицата. За ръководство на преподавателя по този предметъ са служили съчиненіята на Вебера, Уайта и Иловайскій въ предѣлитѣ на печатната программа на Софійското Военно училище, като са е изучавалъ епизодически. И този предметъ тъй сжщо са преподавалъ по занписки подъ диктовка на учителя. Малкото часове, опредѣлени за предмета и обширната матерія, която той съдържа, сж ограничили преподавателя съ систематическото изучаваніе само на старитѣ народи, Гръцката исторія и Македонскій періодъ.

3) *Аритметика* шестъ урока и въ двата класа съгласно съ программата. въ I класъ са преподавалъ

този предметъ по учебника на Маллинина и Бурянина и сж стигнали до дълимостъта на числата включително. Въ II кл. — по собственния учебникъ на преподавателя, като сж почнали отъ дълимостъта на числата и сж стигнали до метрическата система включително. Занятіята на ученицитѣ по този предметъ сж биле, и въ двата класса, твърдѣ удовлетворителни и успѣшни.

Въобще при изучаваніето предметитѣ на инспектора не са забѣлѣзва тѣзи машиналностъ и несъобразностъ у въспитаницитѣ, както при другитѣ предмети, което показва, че той е умѣялъ да насочи ученицитѣ къмъ разбраностъ и самостоятелностъ въ уроцитѣ.

4) *Францускій Езикъ* 6 урока и въ двата класса презъ седмицата. Този предметъ едновременно са е наченалъ и въ двата класса при еднакви сили на ученицитѣ и сравнително съ това може да се каже, че успѣха е удовлетворителенъ, ако и да не са забѣлѣзвало ревностъ у ученицитѣ за изучаваніето му.

VI. Резултата на годишнитѣ испити и классификаціята на ученицитѣ.

1) Отъ 45 ученика, които посѣщавали училището до пенитанціята, 27 са броятъ въ классъ I и 18 въ классъ II. Отъ това число (45) само 39 сж държали пенитъ, а 6-ма (и тѣ отъ I-й классъ) кои по болестъ, кои по слабото си записване съ уроцитѣ презъ годината, отсъствували за пенититѣ.

2) — Отъ 21 ученикъ (I-й классъ), които държали пенитъ, 10 само сж отличили съ успѣхъ и ще преминатъ въ кл. II-й; 3-ма подлѣжатъ на повторенъ пенитъ и 8-ма оставатъ въ сжщія классъ до новата учебна година.

3) Отъ 18 ученика въ кл. II, тоже 10 ученика са отличили на пенититѣ съ успѣхъ и ще преминатъ въ классъ III, който са отваря за напредъ; 2-ма пзново ще държатъ пенитъ отъ Френскп; единъ — отъ Географія и Френскп (на които предмети отсъствуватъ).

вали въ испитнитѣ дни); а 5-ма, по слабѣтъ си успѣхъ, ще останатъ въ сѣщія классъ и за до година.

4) По мѣсторожденіето, имало е 19 ученика изъ гр. Варна, отъ които 10 въ кл. I-й и 9 въ кл. II-й; остатъкътъ 26 ученика — изъ разни мѣста на България и Тракія, а именно: изъ Шуменъ 1, Севлиево 1, Стара-Загора 1, Лозенградъ 2, Дерекъой 2, Котелъ 2, Тулча 2, М. Търново 3, В. Търново 4, и отъ Варн. Окржгъ 8, сички 26 ученика.

По успѣхитѣ, отъ 45 ученика отличили са 20 ученика, които сж снечелили испитна бѣлѣжка *твърдѣ добръ* (5), петима, които иматъ испитна бѣлѣжка *добръ* (4), 12 — съ бѣлѣжка *удовлетворително* (3).

И най-нослѣ, ако сѣднѣтъ по прилѣжаніе, въикашнитѣ ученици по редовно са посѣщавали классоветѣ и по-прилѣжателни сж биле нежели Варненскитѣ съ твърдѣ малки исключенія. —

Ученицитѣ по успѣхитѣ, прилѣжаніето си и по поведеніето си са раздѣлятъ по слѣдующія начинъ:

Классъ I.

Разрядъ първій: Коста Енчевъ, Стоянъ Николовъ Дерекъой (Одринско), Димитръ Райчовъ Карадере, Георги Костовъ Лозенградъ (Тракія), Филинъ Христовъ Кюстенжа, Панаѣтъ Георгіевъ Варна. Вторій разрядъ: Марко Поповъ Варна, Панаѣтъ Митковъ Търново, Стоянъ П. Петровъ М. Търново, Желѣзъ Славовъ М. Търново, Гену Русковъ Котелъ. Третій разрядъ: Стоянъ Христовъ Варна съ повтор. испитъ отъ франц., Петъръ Георгіевъ Тулча тѣж сѣщо, Георги Ангеловъ Варна повтор. испитъ по Бълг. Исторія.

По малоеуспѣшность оставатъ въ сѣщія классъ на втора година: Георгій Антоповъ, Гавріилъ Христовъ, Никола Петровъ Варна, Петъръ П. Костадиновъ с. Халхрча, Георги Стефановъ Тулча, Захарія Драгановъ Варна (спипателъ), Димитръ Тодоровъ Варна, Стоянъ Петровъ Юшенлій, Христо Костовъ Котелъ.

Не сж явили на испита по болѣзни: Иванъ Станевъ Варна, Петъръ Пвановъ Варна, Петъръ Тодоровъ М. Търново споредъ

бащина смърть. Лазаръ П. Христовъ по-слаби усѣхъ. Отъ послѣднитѣ 4-ма, 1-я 2-я и 3-я са явиха на повторителниа испитъ и показаха усѣхъ удовлетворителни и ще преминатъ въ втор. класъ, а 2-я и 4-я оставатъ въ сѣщія класъ на втора година.

Класъ II-й.

Разрядъ първій: Христо Поповъ Варна, Янаки Шамарджіевъ Шуменъ, Георги Джамджіевъ Търново. Разрядъ вторій: Фичевъ Никола Търново, Жеко Георгіевъ Афиатларъ (Силистренско), Ради Петровъ Суджаскюй (Варненско), Павелъ Дечевъ Алт-Башановъ (Австрія), Хараламби Фичевъ Търново, Михаль Бърневъ Варна, Драгни Трифоновъ Варна.

Съ повторителенъ испитъ: Димитъръ Миховъ Стара Загора, Петъръ Костовъ Караюсень (Варнен.), Стоянъ Костовъ Варна — по француски, а послѣдніа и по Географія.

Оставатъ въ сѣщія класъ на втора години: Георги Димитровъ Варна, Юсифъ Ангеловъ Варна, Танасъ Петровъ Юшенлій (Варненско), Сераф. Никололовъ, Пванъ Христовъ, който при това е изпълнявалъ длъжността на служителъ въ училището.

(Дѣло № 4.)

VII. Управленіето на училището:

Дѣлата на училището по всичкитѣ части на управленіето е завѣдвалъ инспектора съ особена канцеларія, за което и получавалъ 1200 фр. по-вече отъ учителската си платка. Ако седимъ по дѣлата, които намѣрихме твърдѣ редовно и аккуратно введени, то пій ще додимъ къмъ заключеніе не твърдѣ намъ желаемо. Въ дѣлото № 2 са вижда преди всичко, че между учителитѣ е немало тѣзи гармонія, която е необходима за добріа вървежъ и усѣхъ на училището. По-вечето отъ послѣднитѣ рапорти на инспектора въ това дѣло сѣ съдържаніе исключителнѣ за преподавателя Дечевъ, съ които (рапорти) въобще са освѣтлява Министер. на Народ. Просвѣщеніе за достоинството на двамата преподаватели — Дечева и Станчева — които не знаели да пазятъ достолѣніето на учителското званіе. При това

отъ едно Министерско предипсаніе № 1422 отъ 19 Іулій са вижда че и учителитѣ не сж са въздържали да рапортиратъ въ Министерството неофициално срѣщу донесеніята на инспектора. Изобщо отъ второто шестмѣсечіе почти сж са вкорѣнили раздори и клеветнически отношенія между преподавателитѣ, които и предизвикали коренното замѣняваніе на учителскія съставъ.

VIII. Годишнія бюджети на училището.

За прихода и расхода по училището канцеларіята има двѣ особни книги: Касса и Книга за оправдателнитѣ документи. Отъ първата са вижда че въ продълженіе на цѣлата учебна година до Септемврій 1879/80 сж са получили фр. 16,625 и 43 сантима, а сж са израсходвали фр. 16,289 и 81 сантима за учителскія персоналъ, правителствен. въспитаници (стипендіятѣ) и др. слѣдов. 335 фр. и 62 сантима сж икономія отъ първото шестмѣсечіе на учебната година.

Варна 30 Августъ 1880.

И. д. Директора Инспекторъ на Варненскій Уч. Окръгъ:

Б. Райновъ.

край.

Кратки педагогически свѣдѣнія за народнитѣ учители.

(По Д-ра Фридриха Диттеса)

УРОКЪ V.

Наглядно учение

Въ предидущитѣ си уроци ний показахме вкратцѣ цѣльта и предмета на наглядното обученіе, безъ да поясняваме направленіе и значеніето му, каквото е можало да придобіе отъ доброто разработваніе на прочутитѣ педагози: Дистервега, Грасмана, Песталоци и пр. Сега трѣба да забѣлѣжимъ изобщо, че послѣдното

миѣніе на поменатитѣ педагози за наглядното обучение е, че то трѣба да развива външнитѣ чувства, внимателността, наблюдателността, да може да образува началнитѣ основни представления и да развива дарѣтъ на словото у дѣцата, а още—че наглядното обучение трѣба да съставлява посредствующата, преходната стъпненъ отъ естествения умственъ растежъ на дѣтето, до постигването му въ училището къмъ методическото изучаваніе отдѣлнитѣ предмети на школото обучение. Да би могълъ всякой учителъ добръ да разбере и тояко да изпълни тѣзи главни цѣли на наглядното обучение, необходимо е предварително да са запознае съ нѣкои психологически познания или съ науката психология*) т. е. да разбере какъ са развиватъ душевнитѣ сили на човѣка, на дѣтето и особено кои представенія сж най-повече достъпни за човѣческия духъ и кои, слѣдователно, трѣба да съставляватъ задача за първоначалното обучение.

Ето какво казва Грассманъ за нагляднитѣ, умственитѣ и словеснитѣ упражнения: Цѣльта имъ е да запознаятъ дѣцата съ предметитѣ на външния мѣръ, съ тѣхнитѣ свойства, съ положеніето имъ и отношеніето имъ; да ръководи дѣцата къмъ правилното въсприемване на предметитѣ и явленията отъ външния мѣръ и да преобразува тѣзи въсприемвания въ вътрешния мѣръ на представеніята. колкото е възможно съответствено на външния; послѣ, съ разказитѣ да може да развѣе рѣчта у дѣцата, най-напрѣдъ по отношеніе къмъ изражаваніе на мислитѣ за предмети, достъпни на външнитѣ чувства. Избора на това, за кое трѣба да са разказва на дѣцата въ данно време, не трѣба да бжде представляемъ отъ случая, произвола и минутното настроеніе—защото въ противенъ случай обученіето би се обърнало на безредна глъчка: „за туй за онуй и най-сетнѣ за нищо“. Таково обучение води дѣцата къмъ разсѣянность и повърхность: нѣ отъ самото зачало на заниманіята учителя постоянно трѣба да има предвидъ опредѣлената цѣль и да се стреми за постиганіето ѝ по вѣстенъ, напредъ опредѣленъ път. При това умственитѣ и

*) Позволяваме си да рекомандовами на всички наши учители и училища добръ наредената и популярно изложената Психология на Русския педагогъ Каптерева. Цѣната ѝ е 2 руб. и 50 коп.

веснитѣ упражненія трѣба да служатъ основа за преподаваніе всичкитѣ предмети на обученіето. Споредъ това, по отношение къмъ матеріяла тѣ трѣба да бждатъ организирани тъй, щото да съдържатъ въ себѣ си начала по всичкитѣ отдѣлни класове на обученіето, и до като, съ този родъ упражненія, ученицитѣ не са снабдятъ съ по-необходимитѣ предварителни свѣдѣнія за заниманіе съ този или другій предметъ, да не са назначаватъ отдѣлни учебни часове за тѣзи предмети: по този начинъ, благодареніе на поменатитѣ упражненія, се явява възможность правилно да се расподѣли учебното време.

На друго мѣсто Грассманъ казва: „Въ предишцето изложение достатъчно ясно е показана цѣлѣта на уметвеннитѣ и словеснитѣ упражненія и тѣхното отношение къмъ другитѣ предмети на обученіето; тѣ съставляватъ общата основа, както за изучаваніето тъй и на сичкитѣ останали предмети на обученіето въ народната школа. Отъ тѣзи упражненія трѣба да се начене въобще обученіето и отъ тѣхъ, като отъ общо стебло, постепенно трѣба да се отдѣляватъ различнитѣ клонове на обученіето, като се премине ---отъ една страна---въ систематическото преподаваніе на общеполезнитѣ свѣдѣнія (отъ областта на реалнитѣ науки, отечествовѣденіето), а отъ друга---като се направлява къмъ бликайшето разгледаніе на вътрѣшната и духовната страна на човѣческата природа и на особенната дѣятелность на нѣкитѣ духовни сили“.

По отношение къмъ формата тѣзи упражненія трѣба да бждатъ колкото са може, организирани тъй, щото въ възможна пълнота и съвършенно естествено да се употребяватъ въ рѣчьта не само сичкитѣ отдѣлни части на рѣчьта, всичкитѣ редове на думитѣ, но и отдѣлнитѣ думи въ тѣхнитѣ различни форми, измѣненія, което при цѣлесъобразното распредѣленіе и разработване матеріяла може да бжде твърдѣ лесно достигнато. Самия языкъ, като языкъ, и неговитѣ съставни части и форми, като такива, тука не трѣба да бждатъ още предметъ за разгледаніе и изученіе: тука главната задача състои въ туй, щото да се увеличи запаса на матеріяла, отъ който впоследствие може да се извадятъ правилата и законитѣ на языка. Преди ясното съзнаваніе на тѣзи закони, необходимо е вече да са има достатъченъ запасъ думи

и израженія и да са знае добръ да са употрѣбляватъ; при това условіе извода на общитѣ теоретически основанія и закони не ще бжде вече затруднителенъ“.

„Относително външната форма на преподаваніето или метода на наглядното обучение, то самата цѣль на упражненіята ясно показва на това, че тѣзи упражненія трѣба да са преподаватъ, като бѣседи (разкази) и тѣзи форма на преподаваніето нѣдѣ тѣй не са явява умѣстна, колкото въ даденія случай. Тѣй като тѣзи бѣседи трѣба да бждатъ ежцевременно и упражненія на мишленіето и рѣчта, то дѣцата постоянно трѣба да бждатъ упѣтвани къмъ самодѣятелность; учителя трѣба съ въпроситѣ си да дава само поводъ на дѣцата самостоятелно да наблюдаватъ и правилно да изражаватъ въспрїетото; за туй ученицитѣ въобще длъжни сж да гвѣрятъ по-вече отъ учителя си, длъжността на егото е само да ржководи бѣседата. Въпроситѣ, които са предлагатъ съ тѣзи цѣль, трѣба да бждатъ тѣй опредѣлени, щото на всекой даденъ въпросъ да може, споредъ смисльта му само единъ правилень отговоръ; нъ не трѣба да искаме, щото този отговоръ да бжде изразень само съ извѣстни опредѣлени думи; напрѣтивъ — учителя трѣба да са радва, ако дѣцата употрѣбляватъ въ отговоритѣ си други думи, послѣ, ако едно нежщото съдържаніе израязаватъ въ различна форма, не трѣба да са допуца, щото дѣцата да отговарятъ на въпроса само съ една дума; всекой отговоръ въобще трѣба да заключава въ себѣ си въпросътъ на учителя и да бжде напълно разбранъ за да може да са разбере и отъ другитѣ ученици, които не сж дочули учителя. На пр. на въпроса: „Какво виждашь тамъ?“ ученика не трѣба да отговаря: „дърво“, нъ — „азъ виждамъ тамъ дърво“. Учителя не трѣба да оставя безъ вниманіе нито една погрѣшка, заключава ли са тя въ неправилното съчетаніе на думитѣ или въ невѣрното имъ произношеніе. но да исправлява погрѣшки твърдѣ кратко, безъ да влиза въ подробни разясненія въ туй, че по граматиката тѣзи дума или израженіе сж правилни, а олъзи не; преимжшественно това исправленіе трѣба да състои въ туй, че учителя самичъкъ дава намѣсто погрѣшно — правилно израженіе, което ученицитѣ трѣба да повторятъ още веднѣжъ. Ако би ученицитѣ да не владѣятъ съ достатѣчно число думи или израженія за о-

писаніето на наблюдаемія отъ тѣхъ фактъ или явленіе, или за изказваніето на нѣкоя мисль, то въ този случай учителя са явява на помощъ, и ако са покаже нужно, самъ трѣба да даде образецъ за правилното израженіе и пакъ да накара дѣцата да го повторятъ“.

Въобще всичкія матеріалъ на наглядното обучение Грасманъ раздѣля на 13 глави съ слѣдующитѣ заглавія: 1) названіето на предметитѣ; 2) цѣлото и частитѣ на цѣлото; 3) числото на предметитѣ; 4) мѣсто, положеніе и състояніе; 5) свѣтлината и боята (цвѣта); 6) формата; 7) величината; 8) направленіето; 9) звукътъ; 10) ощущеніята (впечатленіята) които са получавать при помощта на осезаніето, обоняніето и вкуса; 11) покой и движеніе; 12) взаимнитѣ отношенія между предметитѣ и 13) времето.

Предложеніе за преобразованіето въобщо на училищата

отъ

Г. Каетона Остое-Хедилскій.

(Преводъ отъ полски.)

Всѣкой иска да са приготвя за уметвенна работа; но защото тѣзи работа сама по себѣ не произвежда нищо, което би могло да удовлетвори нѣкоя матеріална потребба въ животътъ, то, тѣзи, що са образувать по този начинъ, разчитатъ на помощта на другитѣ и трѣба често да експлоатиратъ ржчната работа.

Американскитѣ педагози говорятъ, че науката безъ ржчната работа не може да бжде пълно знаніе. Въ Нѣмско (Германія) има много училища, и науката стои високо; въ Франція, а особено въ Англія, високитѣ училища, относително по-малко сж посѣщавани, а между това индустріята и земното богатство тамъ по-вече са развивать; а що са касае науката, тѣ стоятъ сжщо така високо, както и въ Нѣмско.

Нѣмцитѣ забѣлѣзватъ това и заради туй вече са носятъ

гласове, че и тѣ търсятъ реформа за училищата си. Отъ една страна обремененіето на младитѣ люде съ нѣколки задачи, отъ друга страна забѣлѣжената оскѣдница отъ нужно знаніе въ младитѣ люде, всичкото това предизвикува и въ Нѣмско да са приготвятъ за училищна реформа.

Нѣмскитѣ учени мжжѣ сж захванали да са питатъ, да-ли ученіето грѣцкій и латинскій языкъ е неизбѣжно нужно не само за свѣщенниците, правниците (юриситѣ) и лѣкаритѣ, ами и за всѣкій образованъ човѣкъ?

Съ мистиката, риториката и синтаксата са свързуватъ възпоминаніята на първата младостъ, дѣто ще каже, на най-честнатата епоха на живота; за това не трѣба да са чудимъ, че старитѣ язици си иматъ партизани и между онѣя, които са вече забравили и малкото онова количество, шо сж го научили въ гимназіята.

Между туй, има люде, както шо сж Dürring и Wildner — Maidstein, които въ старата книжевностъ, признаватъ само историческа важностъ, и които съвършенно отричатъ, че изучаваніето старитѣ язици е потребно правнику или лѣкарю, а още по-малко на образованній въобще човѣкъ.

Германія никога не е имала голѣма наклонностъ къмъ романизмътъ, прочее, не трѣба да са чудимъ, дѣто най-първо тамъ сж са изразили противъ латинизмътъ.

Че въ училищата, на които задатѣхтъ е общото образование, ученіето на старитѣ язици, може да бѣде полезно за ступана отъ други по-полезни предмети, съ това ще са съгласи всѣкій здравомислящъ и безпристрастенъ човѣкъ. *)

*) По нашето мнѣніе изучаваніето на древнитѣ язици каквото латински и грѣцки въ среднитѣ учебни заведения е нѣщо друго освенъ едно упражненіе на механическата паметъ. По този въпросъ ний са общаваме, на читателитѣ си, да говоримъ по на дълго, когато му дойде реда, сега ще поменемъ само думитѣ на единъ професоръ по римското право въ Университета: че изучаваніето на латинскій языкъ на юриститѣ съвсѣмъ е излишно; защото ако юриста мисли да усъвършенствува специалността си отъ подлинното римско право, като презрѣ съвременната литература посочи отдѣли много но ще сполучи: римското право макаръ и

Днесъ задатъкътъ на нашитѣ гимназиѣ е класическото образование, основано на изучаваніето Латинскій и Гръцкій языкъ, както и книжевността на тия мъртви язици. Въ сжщото време, гимназитѣ сж школи, които приготвятъ ученицитѣ за извѣстни учени стржки, за които латинскій языкъ са счита неизбежно нужденъ.

Въ интересътъ на онія людіе, които са приготвятъ за тия стржки, половината отъ времето на осмогодишній курсъ са жертвува за изучаваніе нѣкои предмети, на които стойността са оцѣнява, до колко тѣ са касаятъ до общото образование, а колкото за реалната полза, тѣзи предмети нематъ почти никаква стойность, за много лица, които ги учатъ!

Другій клонъ отъ срѣднитѣ училища, така званитѣ реални училища, иматъ така сжщо не единъ, а много задатъка. Младитѣ людіе, които са учатъ въ тѣхъ, за 7 години добиватъ общо образование, потрѣбно всѣкому чловѣку, но най-голѣмата частъ е посвѣтена за изучаваніе техническитѣ предмети, за приготвяніе къмъ търговска или индустріална практическа работа, или за по-високи технически науки.

Индустріалнитѣ клонове сж различни, едни изискуватъ особено химическо знаніе, други — механическо, а други търговско знаніе; при това въ училището, на което задатъкътъ е да приготвя ученицитѣ за всѣкой отъ тѣзи клонове безъ разлика, трѣба да са преподава купъ предмети непотрѣбни ни на еднитѣ, ни на другитѣ.

Въ туй училище всѣкій ученикъ е принуденъ да са приготвя не само за своята стржка, но и за стржкитѣ на сичкитѣ си училищни другари! Че това приготвяніе не може да бжде основно нито доволно, то е вече доказано,

Този брой отъ 7 или 8 години, опредѣленъ за срѣднитѣ училища, трѣба да са предшества най-малко отъ 4 години елементарно ученіе; така, шото приготвеніето за по-високи науки изискува 12 години твърдѣ щетна за тѣлото, а съмнителна за духовната полза.

да служи като основа на днешни евр. закони, е единъ божлугъ, който съ дълго пробиране едва са удава на чловѣка да намѣри нѣщо като ялмазъ — цѣнно.

Ред.

Ако основнитѣ и срѣднитѣ училища имаха само единъ задатѣкъ, т. е. изучаваніето науки, нуждни всѣкому чловѣку, времето посвѣтено на науката могло би да бжде много по-ежео, а образованіето по-пълно.

Общото образование еднакво е нужно и полезно за всѣка стржа, но специалнитѣ науки, които иматъ за предметъ, само стржната наука, трѣба да бждатъ ограничени, т. е. трѣба да иматъ въ видѣ само единъ, тѣсно ограниченъ ержъ, отъ чловѣческата наука и дѣятелность. По този начинъ времето би могло да са скрати и полезно да са употрѣби за общото образование и на специално изучаваніе нѣкоя наука.

При дневната школка система, родителитѣ би трѣбало да нагатуваатъ, защото положително не могатъ да рѣшатъ, коя стржа най-добрѣ би отговаряла на способноститѣ и наклонноститѣ на тѣхнитѣ дѣла.

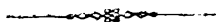
Този задатѣкъ е твърдѣ тѣжъкъ: защото измамваніето въ това нагаждане, твърдѣ често има злобно вліяніе врхъ сичката бджинность на младій човѣкъ.

Часто, дѣцата, които иматъ нематъ 10 години почти безъ никакво знаніе, не могатъ да знаятъ на каква стржа отъ наукитѣ отговарятъ тѣхнитѣ способности, а въ такви случаи времето не допуша измайване, но трѣба частъ напредъ да са направи изборътъ измежду латинскій языкъ въ гимназіята и математиката въ реалнитѣ училища.

Младій чловѣкъ, трѣба самъ да рѣшава за своята бджща сждба, слѣдователно изпърво трѣба да му са даде общо образование и нужното време за да са научи да са управлява въ свѣтътъ, а подирѣ той самъ ще избере оная стржа, която най-добрѣ отговора на неговитѣ способности и на отношеніята, въ които са намира.

Вмѣсто досегашнитѣ основни (народни), реални и гимназіални училища, трѣбало би да са основжтъ и „Общи Училища“

(Продължава са)

Положеніето на народниѣя учителъ

(Припомнюваніе отъ инспекторската длѣжностъ)

(Продълженіе отъ 7-й брой)

II.

II тѣй видѣхми, че жалбата на учителя си остава безъ послѣдствие, защото самъ инспектора, като има предъ видъ § отъ привременнитѣ правила, че общинитѣ (училищ. настоятели) си условватъ и испаждаатъ учителитѣ, нищо не може да помогне на бѣднія и тѣй обезсраменій отъ селянитѣ учитель. Случава се по нѣкой пѣтъ, че селянитѣ съ хора страхливи или разбраници, та са боятъ отъ заплашваніята на инспектора, които той съ голѣма предпазливостъ произнася и приематъ пакъ старія си учителъ. Нъ това е рѣдко! *)

(1) Може нѣкой да ми противопостави на това, че инспектора има право да уволнява неспособнитѣ и непоправимитѣ учители и учителки, което ще каже, че съ негово удобреніе могатъ учил. настоятели да условватъ учители. Но това до нѣидѣ си не са разбира тѣй. Ако инспектора рече да приложи въ дѣйствието показаното право спрямо учителитѣ, то увѣрявамъ, че въ ревизіята си намѣсто той да отваря училища, условва учители и пр., ще излѣзе противното т. е. да изди учители, да затваря училища и т. н. т., защото учителското мѣсто са занимава отъ хора, които изгубили вече всеко поприще за по-нататѣшното си препитаніе, тѣй както едно време (па и сега) е било съ попството. И тѣзи постъпка на инспектора навѣрно би са ускорила отъ надлѣжното мѣсто, а по жалуй можеше да му предизвѣсти уволненіето.

Най-подиръ да кажемъ, че инспектора съ съгласіето на Учил. Настоятелство уволнява една учителка, която успѣва съ интриги да размири гражданитѣ и прѣсеа между майкитѣ на дѣцата, че тѣй щѣло да стане съ рожбитѣ имъ, ако тя не ги наглѣдвала и пазила отъ *лошави и зли увличуреніята* и мн. др. чрезъ което сполучва да отвори частно училище, тогава като какъ трѣба да са отнесе само инспектора или Учил. Настоятелство спрямо тѣзи вироглавщина на учителката, когато отъ почитаемото министерство, послѣ обстоятелственно рапортираніе на инспектора за това дѣло, гласи телеграфически: „частнитѣ училища сж свободни у насъ“.

Като резюмираме всичко до тука казано за положението на народния учител, ний дохождаме до слѣдующитѣ по-главни пункта, на които желателно би било почитаемото министерство на Народ. Просвѣщеніе да обърне вниманіето си:

1) Предоставенното право на общинитѣ сами да си избиратъ учители *безъ предварителното одобрѣніе отъ инспектора* не може да принесе никаква полза за подобреніето на народното образование.

2) Учителитѣ да са раздѣлятъ по разряди споредъ познаніята си и способноститѣ си и да притежаватъ за това нужното свидѣтелство.

3) Да са опредѣли съотвѣтствениа плата на разряда за да може съ това да отхвърли неприличното условване на учителитѣ, което малко са отличава отъ цѣненіето на аргатитѣ и което не може слѣдователно да въздигне въ очитѣ на народа благородното и почитенното учителско званіе.

Вечерно училище въ Варна.

Цѣльта на това училище е да снабди всички желающи младежи отъ града ни, безъ различіе на вѣра и народность, съ необходимитѣ познанія за живота, които по разни причини не съ можали да получатъ въ младото си време въ училищата. Споредъ това и главнитѣ предмети на това училище, които систематически са преподаватъ съ: бъл. языкъ, отечественна исторія, аритметика, отечественна географія, кратки познанія отъ природнитѣ явления и практическа геометрія. Освенъ това въ училището съ държатъ бесѣди по различни предмети отъ първи туль интеллигенти. Ученіето е безплатно и достъпно сѣмъ, който са съобразява съ нареденитѣ правила на това училище. Ний ще пишемъ за него по-надълго други нѣтъ. Сега, като съчувствуваме на ученолюбивитѣ и любознателнитѣ наши младежи, душевно имъ желаемъ всѣкаквъ успѣхъ и добра сполука въ благородната имъ идея

— Министерско едно предписаніе казва че за напредъ ученицитѣ въ държавнитѣ училища, ще плащатъ по 7 лева на всяко полугодіе за правослужаніе училцѣ. Исключаватъ отъ това бѣднитѣ ученици и правителствениитѣ стипендіанти. Тѣзи пари не са употребятъ за покупка на училищни пособия и за обдържаніе на нѣкои бѣдни и способни ученици при училището.

ДА СА ЗНАЕ!

Най-много ний са чудимъ и маемъ на нашитѣ божемъ настоятели, до които сме испратили сичкитѣ до сега излѣзли листове отъ списаніето „Наставникъ“, защо не благоволиха да ни отговорятъ поне съ едно отворено писмо, като ни обадятъ какво направиха и колко номера да имъ пращаме. Ето кое особено ни събърква, та до сега са не наемаме за редовното издаваніе на туй списасаніе!

Похвала и благодареніе на нашитѣ тракійски братя, които додоха да ни насърдчатъ съ доброто приеманіе на „Наставникъ“, и ний имъ са обзалагаме, какво за напредъ ще бждемъ поредовни. Благодаримъ сърдечно и на настоятелитѣ отъ Бургасъ, Казанлъкъ, Ески-Заара, Чирпанъ, Карнобатъ, Хасково и Софія, които твърдѣ ревностно са озоваха къмъ насъ и съ присърдце са постараха за распространеніето на списаніето ни. А отъ окружнитѣ татѣсъ, у княжеството, инспектори ни гласъ ни слышаніе. Господъ е добръ.

При сичко ний не са отчайваме, съ надежда, че поне отъ сега нататѣкъ нашитѣ народни учители и окръжни инспектори, ще додатъ да ни насърдчатъ въ предпріятіето. Ред.